

הליכות עולם לוי

לעילוי נשמת ר' יהודה לוי ז"ל

(חבוק' ג' ו')

פרשת ראה

זמן ר"ת	צאת השבת	חלוקת נרות לחג	לוח אור החיים
20:54	20:02	19:12*	י-ם
20:51	20:00	19:10	ת"א
20:54	20:02	19:12	חיפה
20:51	20:00	19:10	ב"ש

* לנותרים 40 דק': 18:52

והיה ה' למלך

הפסילים, ומכיון שכל היהודיות של הפסל הוא מפני שעשה אותו בצורה מסוימת ולא השאירו כאבן, לכן די לו בגידוע שבכך מאבד את צורתו וכבר איננו עבודה זרה, וכבר הגוי לא ירצה לעבודה באומרו על עצמה היא לא יכלה לשמור וא"כ איך היא תשמור עלי (עיין עבודה זרה מ"א:). ולבסוף התורה חוזרת שוב לומר ואבדתם את שמם מן המקום ההוא, לומר לנו שזו תכלית כל הפעולות הללו, איבוד העבודה זרה.

והנה האור החיים הקדוש על הפסוק הנזכר כותב: ובדרך רמז, יכוין הכתוב לרמזו איבוד לכה הנעלם גם כן בכח עם בני ישראל, שכאשר יתעצמו בתעצומות המעשה הטוב יאבדו נגלה ונסתר מהם, והוא אומרו כל המקומות אשר עבדו שם, פירוש אשר מגעת שם עבודתם שהוא כסא ס"מ הרשע לעוקרו, כי בנפילת כח זה יתעצם כח העליון, והיה ה' למלך על כל הארץ. עכ"ל. והיינו שיש כח באיבוד העבודה זרה לאבד לא רק את הנראה לעינינו, אלא גם את שורש העבודה זרה.

וכאן אור החיים הקדוש מלמד אותנו דבר עצום, שלכל דבר יש שורש רוחני, וגם לעבודה זרה ישנו שורש רוחני ממנו הוא ניוון, ועל ידי התעצמותו בעבודת ה', אנו יכולים לבטל את העבודה זרה מן השורש העליון הרוחני שלה ובכך להביא קץ לעבודה זרה. ולא עוד אלא שכל זמן שהעבודה זרה קיימת בעולם אין ה' יתברך מלך על כל הארץ, דהיינו אין מלכותו מתגלית בעולם, ורק כאשר תבטל העבודה זרה לגמרי מן העולם אז יהיה ה' למלך על כל הארץ, אך זה כאמור תלוי בכח מעשיהם של בני ישראל.

ומעתה נבין מדוע דוקא בארץ ישראל נצטוו לרדוף אחר עבודה זרה ולאבדה עד תומה, שכן ארץ ישראל היא הארץ אשר עיני ה' אלוך בה, ובה מקום המקדש שבו התגלות השכינה, דהיינו היא הארץ שאותה ייעד לפרסום שם ה' בעולם, ולכן דוקא עם בני ישראל מצווים לשכון בה, שכן הם קיבלו את תורת ה' והם ההולכים בתורת ה', ולכן התורה הקפידה על עבודה זרה בארץ ישראל יותר מכל מקום אחר, שארץ ישראל צריכה להיות כולה לה' יתברך, ולכן גם כאשר ישראל חוטאים בארץ נענשים בגלות ממנה, כי לא יתכן שהארץ אשר ממנה צריכה לצאת אורה זו תורה, יעשו בה חטאים נגד רצון ה' ותורתו.

אחים יקרים, מי אינו מחכה לביאת משיח צדקנו ולגילוי מלכות שמים בעולם, והנה אנו רואים שהכל תלוי בנו, אם נתעצם בעבודת ה' אנו יכולים לבטל עבודה זרה מארצנו ומן העולמות העליונים ולא ישאר בהם שורש וענף, ובכך ובא לציון גואל, והיה ה' למלך על כל הארץ, שזו תכלית הבריאה להמליך את ה' בעולם. והנה בשבת זו אנחנו כבר מברכים את בואו של חודש אלול, הוא החודש שנועד לתשובה ומעשים טובים, ועל ידי כך להמליך את ה' בעולם, ולכן מיד אחריו מגיע ראש השנה שהוא יום המלכת ה' בעולם, שאחר שאנו עושים תשובה, ומתעצמים במצוות, אנו ממליכים את הקב"ה בעולם. יהי רצון שיתקיים בנו הפסוק במהרה, וְנִקְּהָ ה' לְמַלְכָּהּ עַל כָּל הָאָרֶץ, ביום ההוא יִקְּהָ ה' אֶתְךָ וְשָׂמוּ אֶתְךָ.

בתחילת פרשתנו משה רבנו מכין את עם ישראל לקראת כניסתם לארץ, ומצוה אותם שני ציוויים: הציווי ראשון ליתן את הברכה על הר גריזים ואת הקללה על הר עיבל, ולאחר מכן מצוה את עם ישראל לאבד את העבודה זרה מארצנו, וכמו שנאמר (דברים י"ב ב' וג'): אַבְד תֵּאבְדוּן אֶת כָּל הַמְּקוֹמוֹת אֲשֶׁר עָבְדוּ שָׁם הַגּוֹיִם אֲשֶׁר אַתֶּם יֹרְשִׁים אִתְּם אֵת אֱלֹהֵיהֶם עַל הַהָרִים הַרְמִים וְעַל הַגְּבְעוֹת וְתַחַת כָּל עֵץ רַעֲנָן. וְנִמְצַאתֶם אֶת מִזְבְּחֵיהֶם וְשִׁבְרֵתֶם אֶת מִצְבְּחֵיהֶם וְאֲשֵׁרֵיהֶם תִּשְׂרְפוּן כָּאֵשׁ וְפִסְלֵי אֱלֹהֵיהֶם תִּגְדְּעוּן וְאִבַּדְתֶּם אֶת שְׁמֵם מִן הַמְּקוֹם הַהוּא. והיינו אחר קבלת התורה מחדש בארץ ישראל, הינם מצווים על ביטול העבודה זרה.

ורבותינו בספרי (סי' ט') למדו מהמילים מן המקום ההוא שדוקא בארץ ישראל אתה מצווה לרדוף אחר עבודה זרה ולהשמידה, ובחוץ לארץ אין אתה מצווה לרדוף אחריה. וכן פסק הרמב"ם (פ"ז מעבודה זרה ה"א) וז"ל: מצות עשה היא לאבד עבודת כוכבים ומשמשיה וכל הנעשה בשבילה, שנאמר אבד תאבדון את כל המקומות, ונאמר כי אם כה תעשו להם וגו', ובארץ ישראל מצוה לרדוף אחריה עד שנאבד אותה מכל ארצנו, אבל בחוץ לארץ אין אנו מצווין לרדוף אחריה, אלא כל מקום שנכבשו אותו נאבד כל עבודת כוכבים שבו, שנאמר ואבדתם את שמם מן המקום ההוא, בארץ ישראל אתה מצווה לרדוף אחריה ואי אתה מצווה לרדוף אחריה בחוץ לארץ. עכ"ל. רואים שהתורה הקפידה על עבודה זרה בארץ ישראל יותר מכל העולם, וצריך להבין מדוע, הלא עבודה זרה אסורה בכל מקום.

וטרם שנשיב על כך נתבונן ונראה שלא הסתפקה לומר לאבד את העבודה זרה, אלא פירטה לנו עם כל דבר מה לעשות, את המזבחות לנתוץ, ואת המצבות לשבר, את האשרות לשרוף, ואת הפסילים לגדוע, ונראה לפרש שבתחילה התורה מצוה אותנו על איבוד העבודה זרה, ולא סתם איבוד העבודה זרה, אלא אבד תאבדון, שצריך להעלים אותה לגמרי איבוד אחר איבוד, וכמו שפירש רש"י שצריך לשרש אחריה, והיינו לעוקרה מן השורש ולא להשאיר ממנה שום דבר, וכעת התורה מפרטת לנו איך לאבדם, ואומרת לנו לכל אחד את פעולתו הנדרשת לו, מזבח שעשוי אבנים אבנים, אין די לו בכך שנשבור אותו, שכן ישארו ממנו אבנים שלימות, ואף כמה אבנים מחוברות, וכל אבן אסורה משום עבודה זרה, ולכן מצווים אנחנו לנתוץ אותה שפירושו לשבר כל אבן לרסיסים דקים, שלא תישאר אבן אחת שלימה. ולעומת זאת המצבה שעשויה מאבן אחת גדולה, די בכך שנשבר אותה וכבר בזה ביטלנו עבודתה, שבזה שאינה מורכבת מאבנים, אז רק האבן הגדולה כשהיא שלימה יש להם בה ענין, ולכן די בשבירתה.

ולגבי האשרות שהם עצים שנטעו אותם לעבודה זרה, צריך לשורפם באש, כי עץ אף אם נגדע אותו דרכו לצמוח מחדש, אבל ברגע שנשרף הוא מכלה את כל העץ, וגם את כח הצמיחה של העץ. ולעומת זאת הפסלים שהם אבנים שפסלו אותם ועשו מהם אלילים, להם לא די בשריפה, שאין האש מכלה את האבן לגמרי, והאבן נשארת על עומדה ורק משחירה, אבל הגדיעה היא שיבור

מחסות
לוח ניסן
מסכים וימונים
לכתיב נכתב וישיבת
077-2233565

טעון גניזה | נא לא לקרוא בשעת התפילה וקריאת התורה!

להצלחת חן אמיניאן בת רחל, ולהצלחת נדב סיקסיק וכל בני ביתו, ה' ישמרם ויחיים.

הליכות וזהלכות

אל תיקרי הליכות אלא הלכות (נידה ע"ג).

הליכות למוצאי שבת (תפלת ערבית)

ותשבחות, ולכולם יש סגולות נפלאות לימות החול אליהם אנו יוצאים. [ובסדר תיקוני שבת כתב לומר עוד מזמורים רבים שאין המנהג לאומרם כלל, אך לא אמנע מלהביא דבריו, וזו: לשלמה אלוקים (מזמור ע"ב), מזמור לאסף [א"ה, ישנם כמה מזמורים המתחילים במילים אלו, מזמור נ', ע"ג, ע"ט, פ"ב, פ"ג, ויותר נראה שכונתו למזמור ע"ג ולכן סידרו אחר מזמור ע"ב], משכיל לאסף [גם כן יש שני מזמורים הפותחים במילים אלו, ע"ד, וע"ה, ונראה שכונתו למזמור ע"ד, ולכן סידרו אחר ע"ג], לדוד ה' אורי וישעי (מזמור כ"ז), לדוד אל תתחר במרעים (מזמור ל"ז), לדוד אודך בכל לבי (מזמור קל"ח), מזמור ה' חקרתני (מזמור קל"ט), למנצח מזמור לדוד קוה קויתי ה' (מזמור מ') [אבל צריך לומר למנצח לדוד מזמור, שכן כתוב בתהלים], מזמור לדוד ה' שמע תפלתי האזינה (מזמור קמ"ג), אשרי משכיל אל דל (מזמור מ"א), לדוד ברוך ה' צורי (מזמור קמ"ד), למנצח בנגינות מזמור שיר אלוקים יחוננו (מזמור ס"ז), עכ"ל. ומנהגנו לומר מכל רשימת המזמורים שהביא רק את השתים האחרונים].

ד. ואמנם כל זה שלא כדברי רבנו האר"י (שער הכונת דף נ"א ע"ד) שכתב וז"ל: עניין האלפא ביתא ושיר המעלות שנוהגים לאומרם במוצאי שבת מורי ז"ל לא היה נוהג לאומרם כלל ועיקר. עכ"ל. [וכן כתב (שם בדף ס' ע"א) וז"ל: כבר ביארתי כי מה שנהגו לומר בכל מוצאי שבת סדר האלפא ביתא קודם תפלת ערבית, לא היה מורי ז"ל נוהג לאומרה ולא כל אותם השירים והמעלות כו' והמזמורים כלל ועיקר. עכ"ל. והביא דבריו בספר כף החיים (סוף סימן רצ"ב אות כ"ה, וסימן רצ"ג אות א'). ונראה שטעמו מפני שלא ראה בהם ענין לאומרם לפי הסוד בעת הזאת. [ולא מפני שאסור לקרוא מקרא בלילה, כמו שכתבו החמדת ימים (שבת פ"ח), והמנחת אהרן (כלל כ' אות ג'), שאין זה נכון, והראיה שהרי מיד לאחר מכן כתב בשער הכונת (ס' ע"ב): אותם הפסוקים של ויתן לך האלהים מטל השמים כו' הכתוב במחזורים במוצאי שבת בסדר ההבדלה, היה נוהג מורי ז"ל לאומרם בכל מוצאי שבת בעת שמבדיל על הכוס בביתו, והנה נזכר בזה בהקדמת דפרישת בראשית (דף י"ד ע"ב, בסוף ההקדמה) ענין זה וע"ש. עכ"ל. הרי שהיה קורא פסוקים בליל מוצאי שבת ולא חש למקרא בלילה, אבל הענין הוא שלא ראה בהם צורך לפי הסוד, ולכן מביא ראיה לומר את הפסוקים בהבדלה מפני שזכרו בהקדמת הזוהר ובודאי שיש בהם ענין לפי הסוד. ועוד שאם כדבריהם, א"כ הרי יש ראיה מפורשת מדברי רבנו האר"י שגם אמירת תהלים בכלל האיסור, ומדוע הסתפק הר"ש בדבר זה, עיין בשו"ת חיים שאל (ח"ב ס' כ"ה), ולפי דברינו אין שום ראיה ולכן הסתפק הר"ש.]. ובספר חמדת ימים (שבת פרק י"ח) כתב למי שרוצה לצאת ידי חובת רבנו האר"י שיאמר מזמורים אלו לפני השקיעה. [ואולם כל זה לפי הבנתו שרבנו האר"י לא אמרם מפני שאסור לקרוא מקרא בלילה, אך לפי מה שביארנו אין זה קשור לכך, וזו הראיה לדברינו שא"כ למה רבנו האר"י עצמו לא אמרם קודם השקיעה].

ה. ומ"מ כך הוא המנהג הקדום [וכמו שהעיד רבנו האר"י בעצמו] וכן ראוי להמשיכו, שיש בו רושם עז על נפש האומרם, ואם רבנו האר"י לא היה אומרם מ"מ לא אסר אמירתם, ועוד שדברי רבנו האר"י אינם נאמרים לכל אחד רק למי שהוא תלמיד חכם המקיים דברי הסוד בכל דבריו, ולא לשאר העם, שאם לא יקראו מזמורים אלו במקרה הטוב ישבו בבטלה ובמקרה היותר גרוע יעסקו בדבורים אסורים או בשאר דברים אסורים כידוע, וכמו שכתב החמדת ימים (שם). [ועוד עיין בשו"ת יבי"א (ח"ו ס' ל' אות ד' מאמצע) שדן בענין אמירת מזמורים במוצאי שבת, וציין לשו"ת הים הגדול (ס' ח) וש"ת יש מאין (ח"א ס' א), שהתירו אמירתם מכמה סיבות או מפני שבלי למוצאי שבת עדיין יש בו הארת שבת ומותר לומר תהלים, או מפני שבציבור אין איסור לקרוא מקרא בלילה, ולכולם יש דחיה כמבואר שם, אך האמת היא כמו שכתבנו שאף רבנו האר"י לא אסר אמירתם אלא רק נאנע מהם, מפני שלא ראה בהם צורך ע"פ הסוד, ומ"מ אין שום איסור לאומרם כל שהוא דרך תפלה ולא דרך לימוד, וכן מנהג המרוקאים עד היום, ויש בזה ליווי נאות ונכבד לנשמה היוצאת ולשבת המלכה].

א. כתב הרמ"א (ס' רצ"ב הגהת סעי' ב'): ונהגו שלא לקבוע מדרש בין מנחה למערב, אבל אומרים פרקי אבות בקיץ ו"שיר המעלות" בחורף, וכל מקום לפי מנהגו. ע"כ. ומשמע שענין התהלים שאומרים קודם ערבית של מוצאי שבת, אינם קשורים לצאת השבת אלא הם מעין לימוד כמו פרקי אבות, רק שלא רצו לקבוע לימוד ממש מפני פטירת משה יוסף וודו בזמן הזה, ולכן קבעו לימוד שאין בו עיון ושמחה, וגם הוא רק בזמן החורף. אולם המעיין בדברי הראשונים יראה שתלו זאת במוצאי שבת, ואמירתם בכל השנה, שבאורחות חיים (סדר תפלת מנחה של שבת אות ח) כתב: לפי שהם מזמורים נכבדים עד מאוד ולכל פסוק מהאלפא ביתא יש בו או דרך או תורה או מצוה וכו', וטעם "המעלות" לפי שהן נאמרות על לשון בני הגלות וזכר בהם צרת הגלות וזכר בהם ג"כ תוחלת הישועה וההבטחה שתהיה על כל פנים, יראו עינינו וישמח לבנו אמן, וקיבלנו שאליהו שיבשר הגאולה יבוא במוצאי שבת בזכות שבת. ע"כ. ובספר אבודרהם (בסדר מוצאי שבת) כתב: נהגו לומר במוצאי שבת קודם התפלה שירות שבתהלים ואמר הטעם במדרש משל לכלה ומלכה שמלוין אותה בשירים ותשבחות, ושבת מלכה וכלה, ואנו מלווים כך בשירות ותשבחות. עכ"ל. והעתיק דבריו בספר תולעת יעקב (סוף מוצאי שבת אות כ"א). ומבואר מדבריהם שכל ענין התהלים שאומרים הוא ללוות את שבת המלכה שיוצאת בשירות ותשבחות, או כהכנה לגאולה שזמנה מתחיל במוצאי שבת.

ב. ובסדר תיקוני שבת (שנת ש"ג) כתב וז"ל: וסמוך לשקיעת השמש ימהר כל אחד ואחד לבית הכנסת ויקרא תמניא אפי (מזמור קי"ט בתהלים) מראשה לסופה, וט"ו שיר המעלות (מזמורים ק"ב-קל"ד), וכו' [וכאן הוא מונה עוד מזמורים רבים ונביא דבריו לקמן]. ויש באלו המזמורים תועלת גדול לגוף ולנפש, ובפרט תמניא אפי שכל אחד ואחד מהם יש בהם ח' פסוקים, וכל אחד ואחד יש לו סגולה בפני עצמו להועיל דבר מיוחד, ועוד כשהשבת יוצא יש מקום למקטרגים לצאת ממקומם אשר נחבאו שם בנוקבא דתהומא רבה וכל אחד ואחד יצא לעשות מלאכתו אשר הופקדו עליה, ולזה מתחננים במזמורים אלו לאל יתברך שמו שיצילנו מהם, על כן אל יבוא מונע ומעכבים עד הלילה כל מה שאפשר כמו שמבואר בספר הזוהר בפרשת ויקהל. עכ"ל. ובספר חמדת ימים כתב דברים אלו והוסיף: וכוננו הראשונים ז"ל בזה מפני שממחרת השבת כל אחד יצא לפעלו, איש איש במלאכתו אשר המה עושים, ולא יבצר מבה איזה תקלה על ידו. וע"כ אנו מקדימין תפלה לצרה ומבקשים מאת אלהינו על זאת שישמור אותנו ויחשוך אותנו מחטוא לו, ויורנו הדרך הטובה והישרה שנלך בה, ויעביר עינינו מראות שוא, וידבקנו בתורתו התמימה ובעשיית פקודיו, ולפיכך האיש הירא לא יטוש קריאה נאמנה זו, כי יזכה בה לכמה דברים. עכ"ל.

ג. כיום מנהג הספרדים לומר קודם ערבית מספר התהלים מזמור קי"ט כולו, ואחריו ט"ו שיר המעלות, שזכרו בדברי הראשונים, ואחריהם מוסיפים מזמור "מכתם לדוד" "לדוד ברוך ה' צורי", ו"למנצח בנגינות מזמור שיר", ו"לדוד מזמור ה' הארץ ומלואה", ואלו המזמורים לא נזכרו בדברי הראשונים, ומ"מ כולם בכלל המצוה ללוות את השבת בשירות

